

Ihmiset & ilmiöt

Kyllösen ooppera sai ylistystä Espanjassa

HEINI LEHVÄSLAIHO

Perheooppera

HEIKKI MERIHAARA

Espoolainen säveltäjä **Timo-Juhani Kyllönen** on valloittanut Espanjan koko perheen oopperalla *Kuninkaiden kirja op. 30/79* (El Libro de los Reyes).

Kantaesityksensä 19. maaliskuuta saanut kamariooppera on **huomioitu** espanjalaisissa tiedotusvälineissä laajasti. Kyllöstä on haastateltu useilla radio- ja televisiokanavilla. Esitys on saanut ylistäviä arvioita kriitikoilta.

– *Kuninkaiden kirja* kertoo aikuisten ja lasten välisistä ongelmista. Kuningas kauhistuu havaitessaan, että hänellä on kokous Brysselissä ja puheet sisältävä kirja on kadonnut. Tarinassa on mukana lapsien salakuljetusta, korruptiota ja hyväksikäyttöä. Pari ministriä ja jopa arkkipiispa ovat suuria roistoja, **Kyllönen** kuvaa.

Yhteiskunnallisen kritiikin lisäksi *Kuninkaiden kirjassa* on parodiaa ja ironiaa huumorilla höystettynä. Kun kuningas luopuu ylimielisyydestään ja samastuu lapsiin, ongelmat ratkeavat.

– Katsokaa maailmaa lasten silmien kautta. Silloin ymmärrämme syvälimmin yhteiskunnan herkkii kerrostumia. Rakkautta ja myötäelämistä ei

pidä unohtaa stressaavassa maailmassa, Kyllönen korostaa.

Kuninkaiden kirja on pitkäaikainen projekti – **Kyllönen** on kehittänyt oopperaa 16 vuotta. Oopperan libreton on kirjoittanut perulaisyntyinen **Maritza Núñez**. Suomessa oopperalle ei lämmitetty; jopa Kansallisooppera torjui ehdotuksen. Kyllönen onkin riemuissaan Cádizin kaupungin johdon myönteisestä suhtautumisesta.

Yhteistyökumppaniksi lähti Suomesta Musiikkiteatteri Kapsäkki, joka liittyy yhteen Asociación Musical Andaluzan kanssa. **Taina Relanderin** suunnittelemat puvut toteutettiin oppilastyönä Roihuvuoren ammattioppilaitoksessa.

Esityksessä oli seitsemän suomalaista ja kaksi

espanjalaista laulajaa. Kunninkaan pääroolin esitti **Juha Kotilainen**.

– Ooppera esitettiin kahdesti, iltaesityksenä sekä koululaisnäytäntönä. Oli vaikuttavaa nähdä yleisön reaktiot. Lapset, nuoret ja aikuiset seurasivat oopperaa aivan hiljaa ja tulivat esityksen jälkeen juttelemaan ja kiittämään.

Kyllönen allekirjoitti samassa yhteydessä sopimuksen Teatro Gran Fallan Camerata Orkesterin kanssa. Hän toimii orkesterin nimikkosäveltäjänä viiden vuoden ajan.

– Matkustan seuraavan kerran Espanjaan toukuussa. Silloin espanjankielinen *Lapsikuorosarjani Op. 7* esitetään Teatro Fallan Camerata Orkesterin ja paikallisen Cádizin lapsikuoron kanssa Manuel de Fallan kansainvälisellä musikkifestivaalilla.

lilla.

Samalla festivaalilla oopperalaulaja **Riikka Hakola** ja pianisti **Ilkka Paananen** esittävät Kyllösen espanjankielisen laulusarjan *Ciclo de dos Canciones Op. 6*.

Vuoden 2010 toukuussa Kyllösen säveltämä Espoon kaupungin 550-vuotisjuhlamessu *Missa Festiva Op. 78* saa Espanjan kantaesityksensä kansainvälisellä festivaalilla.

Kuninkaiden kirja -ooppera saa Suomen ensi-iltaansa syksyllä Sellosalissa. Kapellimestariksi tulee kantaesityksenkin johtanut **Jose Luis Aranda**. Myös laulajien lista säilyy samana.

– Säveltäjänä olen ylpeä uudesta valloituksesta. Espanja on laajalle levinnyt kieli, siksi *Kuninkaiden kirjaa* on tiedusteltu jo Costa Ricaan, Kyllönen riemuitsee.

Wilma Kiviniemi, Hermann Rask, Juha Kotilainen, Desirée Seglar Rodriguez ja Viktor Vansen *Kuninkaiden kirjan* harjoituksissa.

Timo-Juhani Kyllönen

► Syntynyt 1955.

► Espoolainen säveltäjä, kapellimestari ja harmonikkataiteilija.

► Asui nuoruudessaan 16 vuotta Ruotsissa, opiskeli Moskovassa Tsaikovski-konservatoriossa ja Gnesin-instituutissa yhteensä lähes kymmenen vuotta.

► On toiminut musiikin opettajana Sibelius-Akatemiassa ja Helsingin yliopistossa.

► Laaja tuotanto kattaa noin 80 orkesteri-, laulu- ja kuoroteosta sekä kamari- ja elokuvamusiikkia.

► Puhuu sujuvasti seitsemää kieltä.

► Motto: hyvyys pitää maailmaa pystyssä.

Kyllönen on oman tien kulkija

Timo-Juhani Kyllönen. A Finnish Composer in St. Petersburg. Matti Rantanen (harmonikka), Pietarin Valtiollinen akateeminen kapelli, joht. Aleksandr Tšernušenko. Alba. 22 e.

LEVYT. Timo-Juhani Kyllösen tie Moskovaan, opinnot siellä (1976–86) ja paluu modernistiseen Suomeen on selviytymistarina. Uskomalla perinteiseen sävelkieleen, melodiaan ja rytmiin, Kyllö-
sestä tuli oman tien kulkija, joka eli säveltäjänä kontakteis-
taan muusikoihin.

Kun karsinoinnin aika on ohi, on kiintoisaa kuulla Kyllösen suomalais-neuvostoliittolainen sinfonia (1985–86), jossa voimakkaat eleet ja lyyri-
syys yhdistyvät tiiviisti. *Concerto grosson* (2002) neoklassi-

rin - Gmail

nen ilottelu tulee **Sostakovitš**in tuntumaan, kun taas harmonikkakonsertto (2000–01) on vauhdikas teos latinalaisin lisin. **Matti Rantanen** soittaa mainiosti soolo-osuuden.

Veijo Murtomäki

Trumpettikonseritto ja ooppera valloittavat maailmaa

ANNELI TUOMINEN-
HALOMO

Säveltäjä **Timo-Juhani Kyllösen** musiikki kiinnostaa maailmalla. Kyllösen kokoperheen ooppera *Miksi juuri minä*, on hiljattain saanut kantaesityksensä Limassa Perussa. Oopperan teemanä on koulukiusaaminen.

Kyllönen on ensimmäinen suomalais-säveltäjä, jonka ooppera on esitetty Perussa. Teatro Britannicon esitys oli myös ensimmäinen kokoperheen ooppera Perun historiassa.

Suomen suurlähetystö sponsoroi matkaa, joten säveltäjä itse vietti maassa kaksi viikkoa osallistuen oopperan työstämiseen esityskuntoon.

Musiikki on kansainvälinen kieli.

Vastaanotto oli loistava. Kyllöstä haastateltiin kolmelle tv-kanavalle ja paikallinen Classic FM te-

Säveltäjä **Timo-Juhani Kyllönen**, presidentti **Tarja Halonen** ja kapellimestari **José Luis Aranda** illastivat konsertin jälkeen.

ki myös oman ohjelman. Oopperasta piti olla yhdeksän esitystä lokakuun alkana, mutta lippujen myynti oli niin suurta, että sitä järjestettiin marraskuussa kuusi lisäesitystä.

Perussakin ajankohtainen aihe, vaikka sitä ei ole tähtään mennessä juurikaan puhuttu, Kyllönen sanoo. –Suosio yllätti minut, mutta se on hieno merkki oopperan tulevaisuutta ajatellen.

Timo-Juhani Kyllönen trumpettikonseritosta Op.84 ”Cadiz 2012”. Lennettiin ennen matkaa Espanjaan suomalaisen neiden ongelmien takia Suomesta ei saatu solista paikkaa, joten trumpettisolisti **Alejandro Gómez Hurtado** häly-

tettiin apuun. Konserttia oli kuuntelemassa myös festivaalin suojelija, presidentti **Tarja Halonen**.

Trumpettikonseritot ovat harvinaisia, ja Kyllösen teos sai innostuneen vastaanoton. Hurtadolla on yhteyksiä Peruun, joten seuraavaksi trumpettikonseritto kuullaan Cuscossa ja myöhemmin Granadassa Espanjassa.

–Musiikki on kansainvälinen kieli. Miksi juuri minä -oopperan libreton on kirjoitettu espanjaksi, mutta sen esittäminen Suomessa ei ole ongelma, koska nykyäänhan oopperoissa on käännöstekstitys tai sen voi sovittaa suomeksi laulettavaksi, Kyllönen huomauttaa.

Kotimaassa Kyllösen tapaa johtamassa kahta jouluista konserttia.

► **Timo-Juhani Kyllönen** johtaa Kirkkonummen Naiskuoron ja Collegium Musicum -orkesterin konsertin Missa Brevis Masalan kirkossa pe 30.11. klo 19. Esbo Kammarköriin joulukonsertti Gaudete Soukan Kappelissa la 8.12. klo 19.

Länsväylä 28.11.2012

Kuninkaiden kirja on satu aikuisille

Kyllösen oopperalle loistava vastaanotto Espanjassa

- Oopperan juoniaines kuvaa seurauksia, kun kuningas kadottaa kirjansa, joka sisältää kaikki hänen tärkeät puheensa Brysselissä. Tapaus herättää naurua lähivieräristössä, kun protokolla häviää. No, kyllä se kirja lopulta löytyy, mutta vaikka tässä karmioopperassa puhutaan vakavista aiheista, mm. korruptiosta ja lasten salakuljetuksesta, se on huumorilla höystettyä, valottaa Timo-Juhani Kyllösen Espanjassa, Cadizen kaupungissa 19.3. esitettyä sävellystyötään, joka sai alkunsa jo 16 vuotta sitten, kun hän sai Maritza Nuñezin kirjoittaman libreton käsiinsä. Työ notkahdi eteenpäin, kun Musiikkiteatteri Kapsäkki innostui oopperasta ja haki siihen apurahaa.

- Onhan se historiaa, että suomalaisen säveltäjän ooppera esitetään ensin espanjaksi ja vielä Espanjassa, Kyllösen huomauttaa iloitien siitä, miten paljon ooppera huomioitiin mediassa. Itse Cadizin olivat mukana kaupungintalolla järjestetyssä lehdistötilaisuudessa, joka televisioitiin suorana lähetyksenä. Seitsemää kieltä hallitseva Kyllönen vastaili kysymyksiin sujuvasti espanjaksi - lukiovuosien ja elämän opiskelujen pohjalta.

Tapahuma liittyi viisivuotiseen kulttuurivahtiosopimukseseen maiden välillä. Sa-

malla Kyllönen sai nimityksen Gran Teatro Fallan Cadixin oopperan orkesterin nimikkosäveltäjäksi 2009-13.

- Uusia sävellyksiä ehkä tilataan, mutta onhan minulla valmiinaakin jo 80 opusta, hymyilee Kirkkonummen naiskuoroa jo 10 vuotta luotsannut Kyllönen.

Parasta oli musiikki!

Kaikkein eniten Kyllöstä

ilahdutti tieteenkin kriitikoita tullut palautte.

- Parasta illassa oli musiikki Kyllösen luoma äänimaailma on loistava! Musiikki palveli erinomaisesti tarinaa sen joka hetkellä, kriitikot kirjoittivat ihmetellessä, miten hyvin musiikki taipui espanjankieleen ja tuki jokaista persoonaa rikkaasti. Ylistystä sai myös melodinen kauneus, tyylillinen yhtenäisyys, harmonia

ja rytmin maailma. - Kielen intonaatiomaailman ymmärtäminen on tässä työssä tärkeää, tähdentää Kyllönen, joka itse arvosti esityspaikkaa, Gran Teatro Fallan oopperataloa, mikä on nimetty Espanjan suurimman säveltäjän, Manuel de Fallan mukaan.

- Hän on heille sama kuin Sibelius meille, Kyllönen sanoo.

Oopperan kenraaliharjoit-

tukseen oli kutsuttu läheisvähän koululaiset, jotka täyttivät lähes koko 1250 hengen katsomon, myös iltaesityksessä se oli lähes täysi.

- Oli ihana nähdä, miten tarkasti koululaiset kuuntelivat ja antoivat aina välillä andalusialaiset suosiosoitukset.

Iso haaste

Kyllönen itse hehkuttaa kiitosta koko Musiikkiteatteri Kapsäkin väelle, erityisesti johtajalle Reetta Ristimäelle, ohjaaja Ossi Koskelaiselle ja puvustaja Taina Relanderille, sillä ponnistus oli melkoinen yhteistyön voimannäyte.

- Se otti tässä ison haasteen vastaan lähtiessään tuottamaan oopperaa espanjaksi. Kapellimestari ja kaksi laulajaa tulivat Teatro Fallasta, mutta muut, paitsi nimiroolin laulanut Juha Kotilainen, olivat Musiikkiteatteri Kapsäkin väkeä, Kyllönen selvittelee.

- Parhaita baritoneja, mitä on ikinä kuultu! Kotilasta kiitettiin, Kyllönen kertoo ja sanoo kaiken kiitoksen keskellä joutuneensa taistelemaan paljonkin sadakseen työnsä esiin.

- Itse on uskottava työhönsä! Mutta olen löytänyt tässä oman tieni ja ottanut riskit elää musiikkilinnalla!

- **SAINPAS oman kirjani takaisin!** hehkutti Kyllönen, joka kadotti allakansa Kuninkaan kirja-oopperan esitysmatkalla.

Kirjani katosi

Kohtalo halusi hieman leikkiä Kyllösen kanssa, sillä hän huomasi juuri ennen kenraalin alkamista itsekin kadottaneensa tärkeän kirjan; allakan, kaikkinne merkintöiden eikä sitä löytynyt mistään.

- Se oli pudonnut lentokoneeseen menomatkalla, mutta nyt olen saanut sen takaisin, riemuitsi Kyllönen, joka kävi allakan postista juuri haastattelupäivänä.

Kuninkaan kirja-ooppera tullaan ensi marraskuussa esittämään suunnitelmien mukaan suomeksi Espoon Sellotalossa.

Lisää oopperasta kuullaan ruotsiksi FTS 5:lla Pixel-kulttuuriohjelmassa ke 8.4. klo 20:40.

KUVA harjoituksista Cadizin El Gran Teatro Fallasta. Oik. Juha Kotilainen/hueningas, Maritza Nuñez/libretisti, T-J Kyllönen /säveltäjä, Taina Relander/lavastus, puuväri ja Ossi Koskelainen/ohjaaja.